

ZIEMIA POMORSKA

PISMO POSWIĘCONE OBRONIE INTERESÓW RÓLNICTWA, HANDLU, PRZEMYSŁU I RĘKODZIELA

PRENUMERATA

"ZIEMIA POMORSKA" z tygodniowym dodatkiem ilustrowanym "GOŚC NIEDZIELNY" wychodzi trzy razy w tygodniu, na wtorek, czwartek i sobotę. Przedpłata na pocztę wynosi kwartalnie 2 zł. 95 gr., miesięcznie 99 gr. W administracji kwartalnie 2 zł. 40 gr., miesięcznie 80 gr. Pod opaską w Polsce 1 zł. 60 gr. miesięcznie. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa do odszkodowania. Pojedynczy numer 10 groszy.

NIEMA KASZEB BEZ POLONI-A BEZ KASZEB POLSO

OGŁOSZENIA

Wiersz milimetry na stronie 6-lamowej 10 gr. Reklamy na stronie 3-lamowej — 40 gr. Reklamy w tekście na 1-szej stronie — 70 gr. Ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 10%; droższe. Nekrologi 30%, zniżki. Ogłoszenia drobne: wiersz napisowy — 15 gr., każde następne słowo — 5 gr. Dla poszukujących pracy 50%, zniżki. Ruch towarzystw (wiersz redakcyjny) — 15 gr., komunikaty (wiersz redakcyjny) — 20 gr. Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. Za dokładność ogłoszeń, nadawanych telefoniem, nie gwarantujemy.

Adres Redakcji i Administracji: „ZIEMIA POMORSKA” — TORUŃ, ul. Bydgoska 56 — Telefon 202

Nr. 90

TORUŃ, czwartek 5 sierpnia 1926 r.

Rok II

Ś. p. Jan Kasprowicz.

Znowu nadeszła wstrząsająca wieść z Zakopanego. Zmarł bowiem nasz wielki poeta Jan Kasprowicz. Ciężko spada na naszą kulturę ten cios, aczkolwiek nie przychodzi nieoczekiwanie, gdyż Kasprowicz chorował od dłuższego czasu. Trzecia to już w przeciągu jednego roku — po Żeromskim i Reymoncie strata dla naszego piśmiennictwa.

Jan Kasprowicz urodził się w roku 1860 we wsi Szymborzu pod Inowrocławiem. Rodzice jego, właścianie małorolni, żyjący z wyrobku, kształcili go zrazu w szkółce wiejskiej, potem oddali do gimnazjum w Inowrocławiu. Kasprowicz z trudem zdobywał świadectwa w szkole niemieckiej, zmieniał szkoły, wreszcie skończył gimnazjum w Poznaniu w roku 1884.

Studia uniwersyteckie prowadził w Lipsku i Wrocławiu. W roku 1887 uwięziony był za przynależność do tajnych związków. Po opuszczeniu więzienia przeniósł się do Lwowa. Tam do roku 1908 zarabiał na chleb jako dziennikarz.

W tym roku uniwersytet lwowski powołał go na katedrę literatury porównawczej. Wykłady przerwał przed paru laty z powodu choroby.

Poezji oddawał się już na ławie szkolnej. Do szczytu sławy doszedł już w pierwszych latach tego stulecia.

W roku 1911 wyszły we Lwowie jego dzieła oryginalne w 6 dużych tomach. Potem przybyło jeszcze kilka zbiorów. Ostatni tom „Mój świat” wyszedł z końcem 1925 roku. Poeta stworzył ten przepiękny cykl poezji podczas ciężkiej choroby, z której już nie powstał.

Do wielkich zasług Kasprowicza należy jego praca jako tłumacza. Przełożył wiele arcydzieł poezji i wiele książek pożytecznych.

Ś. p. Jan Kasprowicz pozostawił żonę Marię z Buninów, oraz dwie zameżne córki.

Pogrzeb wielkiego poety odbędzie się w środę rano. Zwłoki spoczna na razie na nowym cmentarzu Zakopiańskim, po pewnym czasie przeniesione będą na stary cmentarz przy ulicy Kościeliskiej, gdzie obecnie nie chowają nikogo z braku miejsca.

P. prezes rady ministrów prof. Bartel wysłał do p. Kasprowiczowej depezę następującą:

„Marja Kasprowiczowa. Poronin. Przejęty do głębi śmiercią ś. p. meża pani, nad którą boleje cały naród polski, wyrażam pani imieniem rządu i własnym najgłębszy żal i współczucie. Prezes rady ministrów (—) dr. Kazimierz Bartel”.

Uchwalenie zmiany konstytucji i pełnomocnictw.

W poniedziałek przystąpił Sejm do załatwienia poprawek Senatu do ustawy o zmianie konstytucji i do ustawy o pełnomocnictwach. Po przemówieniu sprawozdawcy p. Chacińskiego (Ch. D.) przed przystąpieniem do głosowania zabrał głos p. marsz. Rataj i stanął na stanowisku, że decydować ostatecznie powinien wadzenia zmian do konstytucji wymagana jest zgodna uchwała Sejmu i Senatu, powzięta większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub senatorów. Przeciwno tej interpretacji opowiedział się p. Bagiński (Wyzw.), który stanął na stanowisku, że decydować ostatecznie powinien Sejm, t. zn. nawet w wypadkach odrzucenia poprawek Sejmu przez Senat. Sejm te poprawki może uchwalić większością 2/3 głosów. Marsz. zastrzegłszy się, że nie jest ostatecznym i nieodwołalnym interpretatorem konstytucji, odczytał pismo marsz. Senatu, stojącego co do tej kwestji na tem stanowisku.

Przystąpiono do głosowania. W rezultacie głosowania przyjęty został bez zmian art. 2 projektu sejmowego zmieniający art. 22 konstytucji, dotyczący otrzymywania przez posłów lub senatorów korzyści od rządu. Art. 1 projektu sejmowego zmieniający art. 4 konstytucji o corocznym ustalaniu budżetu na następny rok budżetowy, art. 7 projektu zmieniający art. 58 konstytucji o tem, że wniosek żądający ustąpienia

Rady ministrów nie może być poddany pod głosowanie na tem samym posiedzeniu, na którym został zgłoszony, oraz art. 9 i 10 o wejściu w życie ustawy i jej wykonaniu. Art. 3 projektu zmieniający art. 25 konstytucji o procedurze zwoływania, zamykania i odraczania Sejmu oraz o sposobach uchwalania budżetu przyjęto z czterema poprawkami Senatu. Trzy z tych poprawek mają charakter wyjaśniający, ostatnia zaś przeredagowała ustęp ostatni poprzedniego projektu, dotyczący prawa rządu do posiłkowania się budżetem zeszłorocznym lub ustawą o kontyngencji rekruta w razie nieuchwalenia na czas odpowiednich ustaw.

Art. 5 projektu zawierający do art. 35 poprawki natury redakcyjnej upadł. Upadł również art. 8 projektu nadający prawo trzeciemu Sejmowi dokonania rewizji ustawy konstytucyjnej własną uchwałą w ciągu jednego roku, jeżeli drugi Sejm będzie rozwiązany przed upływem roku po ukonstytuowaniu się nie dokonawszy tej rewizji. Art. 6 projektu uzupełniający art. 44 konstytucji, traktujący o prawie dekretowania i o prawie wydawania rozporządzeń z mocą ustawy na podstawie pełnomocnictw został uchwalony. W ostatnim ustępie tego artykułu, nakładającym na rząd obowiązek przedkładania dekretów względnie rozporządzeń w ciągu dni 14 po zebraniu się Sejmu pod groźbą ich nieważności nie uzyskał kwalifikowanej większości

2/3 głosów. Poprawkę Senatu nakładającą na rząd obowiązek komunikowania tych rozporządzeń względnie dekretów również i Senatowi odrzucono. Następną poprawkę Senatu, by rozporządzenia te i dekrety traciły moc obowiązującą nie wtedy kiedy zostaną przez Sejm uchwalone, ale wtedy, kiedy zostaną przez Sejm i Senat uchylone, odrzucono. Art. 4 projektu zmieniający art. 26 konstytucji przyjęto bez ustępu trzeciego tego artykułu. Artykuł ten traktuje o prawie rozwiązywania Sejmu i Senatu. Pierwszy ustęp o prawie prezydenta i ostatni o terminie 90-dniowym do zarządzenia nowych wyborów zostały utrzymane.

Następnie przystąpiono do głosowania nad poprawkami Senatu do ustawy o pełnomocnictwach. Zśród 4 przyjęto 3 poprawki Senatu. Pierwsza z tych poprawek rozszerza zakres praw których rozporządzenia prezydenta mogą dotyczyć przez skreślenie z liczby wyłączeń spraw objętych art. 69 konstytucji a dotyczących rozdziału funduszy między państwo a samorządami, druga poprawka umożliwia zbywanie zamawianie i obciążanie nieruchomości majątków państwowych w drodze rozporządzeń, o ile wartość poszczególnych obiektów nie przekracza 100 tysięcy złotych, trzecia poprawka wyłącza z zakresu pełnomocnictw sprawy objęte ustawami antyalkoholowymi. Poprawka Senatu wyłączająca z zakresu pełnomocnictw sprawy z dziedziny szkolnictwa powszechnego i średniego upadła.

Z Sejmu.

Na poniedziałkowym posiedzeniu Sejmu po załatwieniu kilku drobniejszych spraw załatwiono w trzecim czytaniu nowelę do ustawy o pracy młodocianych i kobiet i nowelę do ustawy o kasach chorych. Ustawę o podatku wyrówn. dla pokrycia deficytu gmin wiejskich odesłano powtórnie do komisji. Po przerwie przystąpiono do załatwienia poprawek Senatu do ustawy o zmianie konstytucji i do ustawy o pełnomocnictwach.

W dalszym ciągu posiedzenia zabrał głos pos. Trycki (ZLN.), przedkładając sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wnioskach poselskich o rozwiązaniu Sejmu.

Sprawozdawca większości komisji podniósł głównie sprawę zmiany ordynacji wyborczej, dowodząc, że po rozwiązaniu obecnego, zdaniem niektórych z tego Sejmu, niema żadnych danych, że Sejm następny będzie lepszy.

Odmienne stanowisko zajął sprawozdawca mniejszości komisji pos. Czapiński (PPS.), który przemawiał w imieniu trzech stronnictw: PPS., Str. Chłop. i Wyzwolenia, domagając się natychmiastowego rozwiązania sejmu i wyznaczenie nowych wyborów na dzień 31 października.

Pos. Chrućki (Ukr.) uzasadniał własny wniosek o rozwiązanie Sejmu, który różni się tem od wniosku mniejszości, że nie wyznacza terminu nowych wyborów.

W dłuższej dyskusji w obronie stanowiska większości wypowiedzieli się Gawlikowski (Piast), Kozłowski (ZLN.), Barański (Kl. Pracy) i Sosiński (Ch.). Wszyscy ci mówcy w przemówieniach podnosili konieczność zmiany ordynacji wyborczej jako warunek uzdrowienia naszego parlamentarizmu.

W końcu przyjęto wniosek większości komisji 151 głosami przeciw 129. Temsamem Sejm się chwilowo nie rozwiązuje.

Na tem posiedzenie Sejmu zamknięto. Następnego posiedzenie w połowie września.

Kredyty dla rolnictwa.

Z inicjatywy Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Bank Rolny uruchomił kredyt na zakup przez rolników uszlachetnionych nasion siewnych zbóż ozimych na jesienny okres siewny r. b.

Kredyt udzielany jest w wysokości różnicy cen między nasionami uszlachetnionymi a zbożem handlowym, przyczem jako nasienie uszlachetnione uważane są kwalifikowane nasiona oryginalne i ich kwalifikowane pierwsze odsiewy.

Różnica cen została ustalona dla kwalifikowanych nasion oryginalnych — 85 proc. ceny zboża handlowego, zaś dla kwalifikowanych pierwszych odsiewów — 40 proc.

Z kredytów mogą korzystać za pośrednictwem organizacji rolniczo-handlowych, kredytowych i ich centrali, kas, gmin, syndykatów rolniczych a również bezpośrednio u firm hodowlanych, płacąc nadwyżkę wartości wekslem.

Kredyt oprocentowany jest 14 do 16 proc. w stosunku rocznym i podlega zwrotowi w terminie sześciomiesięcznym.

Z pobytu Ks. Biskupa Okoniewskiego na Pomorzu.

Cały powiat lubawski został poruszony i wyrwany z trybu codziennego życia wieścią o przyjeździe polskiego Arcypasterza ks. Okoniewskiego.

Niestrudzony zaś ks. Biskup zwiedził wszystkie parafie i pod koniec dnia t. j. 12 lipca b. r. zawitał do krainowej parafii, Rumiana.

Pogoda wymarzona harmonizowała z uroczystością obrządku bierzmowania.

Wykwintna karoca zaprzęzona w dwie pary dziesiątek kasztanów, drużyna konna i oddział rowerzystów, przybrane odświętnie w barwy biało-zółte i niebieskie ruszyły stępa do Zwiniarza, by przyjąć Dostojną Osobę. Jak żał było się rozstać z ułmianą Osobą ludności Zwiniarza, niech zaświadczy sprzeczka obu drużyn t. j. Zwiniarza i Rumiana na tle: „Kto właściwie przodem pójdzie w asyście?” Obywatelki Zwiniarza podpisywały ambicję swej drużyny i byłoby zapewne przyszło do scysji, gdyby ks. prob. Wachowski nie pogodził zwalających, którzy zważyli lawę i w przykładnej zgodzie ruszyli w asyście karocy. Cała kawałkada przejechała wzdłuż przystrojonej wsi Trusczyzn i dostała się w otwarte pola. Dopada pierwszej triumfalnej bramy już na terytorjum rumiańskim, gdzie powitał Dostojnego Gościa naczelnik drużyny w zwierzłych, a z serca płynących słowach.

I stąd ruszają już szybciej.

U wjazdu do wioski oczekuje ks. Biskupa zgromadzona ludność stojąc pod sztandarami godeł stowarzyszeń i bractw jak: Kółko Rolnicze, Powstańcy i Wojacy, Inwalidzi, Obywatelstwo gminy Rumian, Straż celna i najróżnorodniejsze bractwa, a wreszcie dziatwa szkolna 8 gmin pod opieką grona nauczycielskiego. Wszystko to wyteża wzrok, wznosi się na palcach, by ujrzyć choć na chwilę pędzącą szosą wśród zieleni pól i kłębow wzbijającego się pyłu, karocę biskupią. Już na tle rozpalonego słońca odrzynają się postacie o wyrazistych konturach. Poruszenie wśród tłumu, uśmiechem rozjaśniły się oblicza, gdy po chwili jeźdźcy usadowili swe konie w miejscu, a karoca zajęła tuż pod bramę. Z karocy wysiada elastyczna w ruchach postać Czcigodna Arcypasterza, który uroczysto ustrojony w szaty pontyfikalne wysłuchał przemowy jednego z obywateli. Dwie dziewczynki z szkoły Rumiana swą przemową rozjaśniły oblicze ks. Biskupa, który z radością przyjął ofiarowany Mu z wdziękiem bukiet róż.

Stąd już w asyście ciągnął się pochód aż do skromnego kościoła. Tu siedziw ks. prob. Dr. Liss w prostych i otwartych słowach zaręczył za czystość dusz swych parafjan, odnowionych w krynicy łask i nauk

OO. Misjonarzy podczas Misji świętej odbytej w dniach 12 do 18 czerwca włącznie; przeto oczekują z całym spokojem przyjęcia Sakramentu Bierzmowania. W przemowie swej ks. Biskup łącząc nas dzielnicowo jako synów związanych mową polską a jedną matką-ziemią polską, całą, nierozdzielnie zaznaczył: „Imię Polaka łączy się ściśle z imieniem syna Kościoła św.”. Po tych jedynych słowach odprawił Przewielebny Gość nabożeństwo żałobne za dusze parafjan. Po nabożeństwie i procesji a po chwilowym wypoczynku katechizował dziatwę szkolną 8 gmin przynależnych do tutejszej parafii. Po katechizacji osiem dziewcząt szkoły rumiańskiej w otoczeniu naucz. wygłosiło osiem błogosławieństw rymowanych, przenikających treścią głęboko w duszę Przewielebnego ks. Biskupa, zarzucając Go równocześnie kwieciami.

Dnia następnego t. j. 13 lipca, ks. Biskup udzielił Sakramentu Bierzmowania około 2000 osobom. Wieczorem tegoż dnia oświetlono wszystkie okna mieszkań gminy. Wszystkie triumfalne bramy oświetlono lampionami. Fasady zabudowań obwieszono bogato festonami z zieleni i kwieciami, a lampiony różnokolorowe skrzyły się na ciemnym tle niebios jako gwiazdy. Zdało się czasami, że wisza w powietrzu — to raz, że unoszą się, to zniżają w miarę poddmuchu wiatru. Zgromadzone bractwa i stowarzyszenia chórowym śpiewem, przemowami i muzyką umilały cudny zaiste wieczór Czcigodnemu ks. Biskupowi, który często manifestował je oklaskami. Wreszcie wyruszono w orydyku, pochodem przez wieś. Fala ludu płynęła szeroka struga przez szosę przy dźwiękach muzyki z lampionami w rękach, a równocześnie wywabiła i ks. Biskupa z plebanji na wieś „szpryza”, jaką mu zgłosiła pomysłość obywateli na rzeczce.

Na płytkiej tafli posuwa się bowiem ozdobiona w festony i różnokolorowe lampiony łódka, a za nią na tratwce trzy kotły (kagańce) z napojeniami smolakami smoła, które gorzały roznosząc w okolicę blask i zapach smoły i żywicy. Wśród tego tła uwijała się postać gondolarza, to raz oświetlona — to ciemna jak w zaczarowanej baśni. Na każdej nieomal bramie oświetlonej lampionami zwisały się tablice ozdobne w litery, które krystalizowały się w przebożących sentencjach na cześć kościoła katolickiego i ks. Biskupa.

Dnia 14 lipca po nabożeństwie ks. Biskup odprawiony dziesiątką drużyna konnicy i obsypany kwieciami z rak młodzieży, opuścił Rumian. Zwiedził Rybno i miejsce pod kościoł w asystencji p. starosty Bazanowskiego i kościołek w Szczuplinach. *Jeden z widzów.*

Interpelacja w sprawie „Strzelca”

Klub parlamentarny Zw. L-N. wystosował do prezesa Rady Ministrów interpelację następującej treści:

J. I. KRASZEWSKI

Morituri

(Ciąg dalszy.)

I znowu milczeli, i siedzieli tak część nocy, to wzdychając, to rzucając słowa bezużytecznymi, które się rozpryskiwały w powietrzu.

Późno już nadszedł Gozdowski. Biedny człowiek w tem zrozpaczonem położeniu chciał czemś być użytym. Nie było wątpliwości, iż wierzyciele posuną się do ostatecznych środków wyzyskania swych należności. Ze mogą areszt położyć na ruchomościach nawet, obawiając się, iż wartość dóbr nie wystarczy.

— Niema tu co czekać — zawołał Gozdowski, — co tylko jest kosztowniejszego: srebra, klejnoty, obraz, należy natychmiast pakować wywozić, i byłbym za tem, żeby to sprzedać, a zapewnić w ten sposób jakikolwiek fundusz na przyszłość. Przychodzę po rozkaz.

— Rób pan, co uznasz dobrem — rzekł ks. Robert, — jednakże zastanów się: nie może to odbyć się tak, aby szambelan tego nie dostrzegł, aby się nie dorożumiewał.

— Myślałem już o tem — dodał Gozdowski — i przychodzę z tem, aby p. szambelana, pod pozorem jego zdrowia, namówić na wyjazd do Warszawy. Tym sposobem oszczędzi mu się widoku najboleśniejszego.

— Szambelan za nic wyjechać nie zechce.

Rozprawiano tak, a każdy poddawał myśl swą, niepraktyczną i o dobrem sercu tylko świadcząca. Chciano posyłać po ks. biskupa, ale ten leżał chory. Generał przypomniał sobie wreszcie jedynego bliskiego krewnego, jakiego mieli, brata żony ks. szambelana, księcia, którego nazwiemy tu dawanym mu powszechnie przydomkiem Pokrzywki.

„Wobec faktów tworzenia w całym kraju licznych oddziałów „Strzelca” i dostarczania przez władze wojskowe tej organizacji umundurowania i uzbrojenia,

Stosunki z nim od bardzo dawna były zaniebane. Wiedziano, że mieszkał na Wołyniu, gdzie obszerne dobra posiadał. O stanie jego majątkowym mówiono różnie, jedni mieli go za bogatego, drudzy za bankruta. Czynnym był bardzo, dobra kupował, sprzedawał, frymarczył żył na wielką stopę, przeciw nikt stanu jego majątkowego dobrze nie znał. Było to tem trudniejszym, iż książę, mimo wieku i siwego włosa, grał w karty zapalczywie, iż nieraz wieczór jeden sto tysięcy mógł czynić w kasie różnicy.

Generałowi zdawało się, iż wpadł na najszcześliwszy pomysł, przypomniawszy sobie tego człowieka.

— On jeszcze nas może wybawić! Zapomnieliśmy o nim. Niech Robert bierze pocztę niezwłocznie, niech jedzie, niech mu powie wszystko, niech się odezwie do jego serca!

Robert ruszył tylko ramionami.

— Pojechać mogę — rzekł, — lecz, kochany stryju, uprzędam was, że się to na nic nie przyda. Wszystkie te półśrodki uratować nas nie mogą. Zapóźno jest umiemy z godnością upaść.

Po księciu Pokrzywce wystąpił jeszcze z kilka równie niedołącznemi wnioskami generał; w ostatku, opuścił ręce i, zagrożony w zadumie, siedział w krzesle, jak niezżywy.

Gozdowski domagał się decyzji co do sprzedaży — Robert nic nie śmiał rozstrzygać. Bezsilność, która powoli podkopywała ich przez długie lata, występowała coraz wyrazściej w ostatniej godzinie. Nikt nie wiedział co robić, co począć, od czego zaczynać.

Świtając rano zastał ich jeszcze tak, narzekających na los, na ludzi, na zdradę — a bezsilnych Gozdowski powlókł się do swego dworku, generał odszedł na górę. Robert został, i nie rozważając się, znużony, rzucił się w fotel i usnął.

Jasny dzień i bijące w szyby słońce przebudziły

zapytujemy p. premjera, skąd władze wojskowe czerpią na powyższy cel fundusze. Inne organizacje przysposobienia wojskowego z takiej pomocy władz wojskowych nie korzystają. Opinia publiczna zaniepokojona uprzywilejowaniem partyjnej organizacji wojskowej, zdając sobie sprawę z ciężkiego stanu skarbu, domaga się od nas wyjaśnień, w jakim celu to się czyni i skąd płyną na to fundusze.”

Co słychać w świecie?

Z konwentu seniorów Sejmu.

Konwent seniorów Sejmu obradował 2 b. m. i ustalili, że sejm zwołany będzie w dniu 20 września celem uchwalenia wizerunku budżetowego na bieżący kwartał. Z końcem października sejm zostanie zwołany na 5-miesięczną sesję budżetową. Ponadto sejm zajmować się będzie ustawami samorządowymi.

Dalej dyskutowano nad listem marszałka senatu p. Trajpczyńskiego w sprawie głosowania sejmu nad poprawkami senatu do ustawy, zmieniającej konstytucję. Marszałek Trajpczyński stanął na stanowisku, że do przyjęcia poprawek senatu wymagana jest większość kwalifikowana dwóch trzecich głosów. Konwent podzielił ten punkt widzenia.

Delegaci wielkopolskich rolników u Ministra Roln.

Dnia 22 lipca b. r. w Warszawie odbyła się u p. ministra rolnictwa Aleksandra Raczyńskiego konferencja, na którą zostali zaproszeni pp. patron z Z. P. K. R. Dr. J. Trzciniński i prezes W. T. R. M. Chłapowski.

Po dokładnem omówieniu sprawy jednolitej organizacji, pan prezes Chłapowski poruszył sprawę przemysłu cukrowniczego w Wielkopolsce, pan patron Dr. J. Trzciniński zaś podniósł sprawę krótko i długoterminowych kredytów, sprawę płatności hipotek w r. 1927, sprawę dostaw węgla i sprawę kopalni potasowych w Wielkopolsce.

Na życzenie pana min. Raczyńskiego Związek Poznańskich Kółek Rolniczych przygotowuje memoriał w sprawie dostaw węgla oraz w sprawie płatności hipotek w roku 1927.

W jakim kierunku zostanie zmieniony statut Banku Polskiego.

Jak donosi katowicka „Polonia” opracowany obecnie statut Banku Polskiego opiera się na następujących podstawach:

1. Zwiększenie kapitału zakładowego.
2. Zwiększenie emisji banknotów.
3. Zmiany systemu redyskonta.

W opracowaniu zmian statutu Banku Polskiego biera również udział członkowie misji prof. Kemmlera.

Podjęcie polsko-niemieckich rokowań handlowych w sprawie osiedlania się.

Biuro prasowe „Tel-Union” donosi:

W poniedziałek przed południem zostały podjęte niemiecko-polskie rokowania w sprawie osiedlania się, w ramach układu handlowego po tygodniowej przerwie, spowodowanej głównie tem, iż skutki nowej ustawy polskiej o cudzoziemcach nie były jeszcze zupełnie widoczne. Wobec tego też dalszy przebieg rokowań zależy jest od wytycznych, którymi delegacja polska się kieruje w związku z tą ustawą.

Na środę wyznaczono drugie posiedzenie. Dopiero w ciągu tygodnia można będzie widoki rokowań osądzić.

Przed nim, cała w bieli, z bukietem i książką w rękę, stała, ze współczuciem wpatrując się w niego — piękna Stella, z twarzą anielskim spokojem opróżnioną, dziecięcym uśmiechem jaśniejąca. Znalazła go tak po nocy bezsennej, z wpadłymi oczyma, bladego, zniekanego, śpiącego w krzesle, pokój w nieładzie po wczorajszych gościach, i powoli twarz jej z wesołej stała się coraz poważniejszą, trwożą malowała się na niej.

Ks. Robert otwierał oczy zdziwione, nie mogąc jeszcze myśli pozbierać.

— Bracie drogi; co ci jest? tyś cierpiący. Spałeś tu całą noc na krzesle? Chory jesteś? — spytała go czule — mów. O jakież to szczęście, że ja nadeszłam tutaj. Nikogo nie było przy tobie, nikt nie wiedział, że jesteś chory. Mów, czy ci czego nie trzeba? co ci jest?

— Ale nie, moja droga — oprzytomniawszy, odparł Robert, — zasnąłem tak, sam nie wiem jak to się stało, ze znużenia, czytając... Mówiliśmy długo ze stryjem.

Mimowolne westchnienie wyrwało mu się z piersi; niespokojne oczy Stelli z niedowiarstwem go badały.

— Mój drogi — odezwała się nieśmiało, przysiadając na małym stolczku u nóg jego, — lękam się, że wy, mnie za dziecko mając pieszczone, wszystko coś się tu dzieje z nami, o czem ja nie wiem, a czego przedemną taicie. Ja przecież nie jestem tak ślepa; tem bardziej się lękam. Ci obcy ludzie, którzy przyjeżdżają z interesami, te narady potajemne, niepokój generała, nieustanni posłańcy do biskupa... ja się domyślam i drzę. Cóż się stało, drogi Robercie? ja mam odwagę; ja chcę wiedzieć, ja chcę z wami podzielić się troską, wszystkiem, co dotknąć nas może; mówcie mi, nie oszczędzajcie mnie!

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Wywóz węgla przez porty polskie.

W lipcu wywieziono przez porty polskie ogółem 373.301 tonn węgla, z tego przypada na Gdańsk 267.931 tonn, na Gdynię 35.351. W porównaniu z czerwcem b. r. eksport węgla tylko przez porty polskie wzrósł w lipcu o 36.842 tonn.

Wystawa turecka w Gdyni.

W poniedziałek rano przybył do portu w Gdańsku okręt turecki „Kara Deniz” z wystawą tureckiej wytwórczości przemysłowej, rolniczej i gorzelniczej. Wystawa ta uda się także do Gdyni.

Senat zbierze się 5. b. m.

Na czwartek 5. b. m. godz. 5 popołudniu zostało wyznaczone posiedzenie senatu. Na porządku dziennym niektóre sprawy, załatwione przez sejm na posiedzeniu w dniu 2 sierpnia.

Termin rozpraw sądowej przeciw gen. Malczewskiemu.

Termin rozpraw sądowych przeciw gen. Malczewskiemu naznaczono na 16-go sierpnia b. r. Rozprawy odbędą się przed wojskowym sądem okręgowym w Warszawie. Przewodniczyć będzie gen. Gruber, oskarżać ppłk. Kaczmarek. Wniosek obrońcy gen. Malczewskiego mec. Pierackiego, domagający się powołania świadków na okoliczność, że gen. Malczewski działał przeciwko buntownikom został odrzucony „z powodu służbowych konieczności”.

O utworzenie państwowej Rady Prawniczej.

Rada Ministrów będzie na najbliższym posiedzeniu obradowała nad projektem utworzenia Rady Stanu. Ponieważ projekt utworzenia takiej rady w sejmie większości nie znalazł powoła się t. zw. Państwową Radę Prawniczą. Zakresem jej działania będzie opracowywanie projektów rozporządzeń. Rada będzie miała charakter ciała doradczego rządu. Rada ma się składać z trzech kategorii osób: członków stałych, nadzwyczajnych do poszczególnych spraw i stałych referentów.

Równocześnie prowadzi się narady w sprawie ułożenia listy członków przyszłej Państwowej Rady Prawniczej.

Bezczelność niemiecka.

Żydowskie pismo „Hajnt” zamieszcza pogłoskę, jakoby wielki niemiecki koncern żelazny zwrócił się do przemysłowców polskich z propozycją udzielenia Polsce znaczniejszej pożyczki na cele przemysłowo-inwestycyjne. Pod względem politycznym propozycja ta stanowiłaby demonstrację niemiecką przeciw pracom prof. Kemerera. Z udzieleniem tej pożyczki Niemcy łączą kwestję uregulowania sprawy korytarza gdańskiego.

Wiadomość ta brzmi tak niesłychanie sensacyjnie, że prawdziwość jej budzi poważne wątpliwości. W każdym razie Niemcy powinni pamiętać, że sprawa korytarza gdańskiego jest już oddawna uregulowaną.

Wielka powódź w Chinach.

„Daille Mail” donosi z Pekinu, że znaczna część prowincji Hupe stoi pod wodą, wskutek wylewu rzeki Jance-Kiangu. Jak obliczają, 4000 osób znalazło śmierć w powodzi.

Pożar lasów w Stanach Zjednoczonych.

Urządowy komunikat głosi, że pożar lasów, który wybuchł 31 lipca w Mount-Idaho, jest największym, jaki kiedykolwiek się zdarzył w Stanach Zjednoczonych. 200.000 akrów lasów jest już zniszczonych, a pożar trwa w dalszym ciągu.

Walka z kościołem w Meksyku.

Pisma donoszą z Meksyku, że wskutek dalszych zaburzeń na tle sporu religijnego 6 osób zostało zabitych, 38 odniosło rany. Ponadto władze dokonały setek aresztowań. Bank Meksykański musiał zamknąć swe biura o godzinie wcześniej niż zwyczajnie z powodu napływu osób, które przybyły wycofać swoje depozyty.

Na wezwanie pasterskie Kardynała Bourne'a odbyły się we wszystkich katolickich kościołach Wielkiej Brytanii i Irlandii nabożeństwa błagalne na rzecz uciśnionego kościoła w Meksyku.

Pojawiły się tu w pismach niesprawdzone dotąd pogłoski, jakoby Watykan zamierzał w celu wzmocnienia opinii wewnętrznej w Meksyku przeciw antykościelnej polityce Rządu rzucić na Meksyk interdykt papieski na zasadzie którego meksykańscy katolicy pozabawieni zostaliby wszelkich religijnych posług poza chrztem i pogrzebami.

Wiadomości z bliska i daleka.

Toruń dnia 4 sierpnia 1926 r.

Środa dnia 4 sierpnia Dominika w.
Wschód słońca 4.³⁵, Zachód słońca 19.⁴⁵,
Wschód księżycy 24.⁵⁰, Zachód księżycy 17.⁰.

Czwartek dnia 5 sierpnia N. M. P. Snieżna
Wschód słońca 4.³⁵, Zachód słońca 19.⁴⁴,
Wschód księżycy 1.¹¹, Zachód księżycy 18.².

* **Teatr Miejski, Dziś, w środę, teatr nieczynny. Jutro w czwartek opera St. Moniuszki „Straszny Dwór”.**

* **Zmiany w inspektoratach szkolnych na Pomorzu.** Inspektorat drugi powiatu starogardzkiego został zlikwidowany, wskutek czego złożył urząd inspektora ks. Karczyński w Dąbrowce. Na stanowisko profesorów przy seminarjum nauczycielskim w Grudziądzu powołano insp. w zast. pp. Galona z Grudziądza i Pawłowskiego z Wejherowa. Powołani zostali inspektor Potok z Brodnicy do Grudziądza, a insp. Żelewski z Nowego do Kartuz.

działu powołano insp. w zast. pp. Galona z Grudziądza i Pawłowskiego z Wejherowa. Powołani zostali inspektor Potok z Brodnicy do Grudziądza, a insp. Żelewski z Nowego do Kartuz.

* **Rezygnacja obecnego prezesa Rady miejskiej p. Antczaka** znajdzie się na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Rady miejskiej, mającego się odbyć w środę 4-go b. m.

* **Chełmża.** (Zjazd śpiewacki) Przy niezwykle licznych udziałach chórow i publiczności odbył się tutaj w niedzielę zjazd okręgu nadwiślańskiego Związku Towarzystw Śpiewackich. Do konkursu stanęło 13 chórow z okręgu oraz jeden z Bydgoszczy. Jury składająca się z pp. ks. patrona Lewandowskiego, p. radcy Dąbrowskiego, p. Ralskiego i p. Rozańskiego ogłosiła ostatecznie następujący wynik: 1. Moniuszko, Toruń 96; 2. Lutnia, Włocławek 91; 3. Dzwon, Toruń 83; 4. Koło Drukarzy Polskich, Bydgoszcz 68; 5. Halka, Podgórz 66; 6. Halka, Golub 60; 7. Lutnia, Grudziądz 58; 8. Lutnia, Aleksandrów 56; 9. Moniuszko, Grudziądz 56; 10. Echo, Chełmża 52; 11. Cecylja, Wąbrzeźno 50; 12. Echo, Grudziądz 44; 13. Cecylja, Lisewo 41. 14. Harmonja, Chełmno 36.

(Śmiertelne kopnięcie). W ub. środę zdarzył się na wybudowaniu chełmińskim, majątku p. Żwirskiego ciężki wypadek. Rządca p. Gross został uderzony przez konia tak silnie w brzuch, że następnego dnia zmarł w lecznicy chełmińskiej. Pan G. zeszedł z tego świata niemal w przededniu ślubu swej córki, której wesele miało się odbyć w pierwszym tygodniu sierpnia.

* **Małe Czyste**, pow. chełmiński. (Poświęcenie sztandaru). Miejscowe towarzystwo Powstańców i Wojaków sprawiło sobie własny sztandar. Uroczyste poświęcenie obchodzono przy doborowym programie w niedzielę. Aktu poświęcenia dokonał ks. prob. w kościele parafjalnym w Wielkim Czystem, zarazem wygłaszając z okazji tej stosowne kazanie.

* **Wąbrzeźno.** (Zastępca starosty.) Dowiadujemy się, że dotychczasowy naczelnik pow. wąbrzeskiego p. starosta dr. Szczepański ustąpił z zajmowanego dotychczas stanowiska, zaś urzędowanie po nim objął pan Körner, radca województwa pomorskiego, który funkcję starosty będzie pełnił zastępczo do czasu ustanowienia właściwego i stałego następcy p. d-ra Szczepańskiego.

* **Nowy Jasiniec**, pow. świecki. (Nieszczęśliwy wypadek). We wtorek, 27 lipca b. r., krótko przed wieczorem, staruszek 72-letni Piotr Warszawski, jadąc z pola z furą zboża, spadł niespodziewanie zsuwających się snopów żyta na drogę, na wznak, trafiający głową na ostry kamień tak nieszczęśliwie, iż na miejscu zmarł.

* **Łowinek**, pow. świecki. (Pożar.) W środę, 28-go lipca b. r. po południu wybuchł u gospodarza Ludwika Marksa pożar, który zniszczył wierzch stajni wraz ze znajdującymi się tam zapasami konicy i słomy. Przyczyna pożaru nieznaną. Powstałe szkody obliczają na około 2000 złotych.

* **Świekatowo**, pow. świecki. (Kradzież rowerów). W dniu dorocznego odpustu Matki Boskiej Szkaplerznej, jaki tutejsza parafia w niedzielę 18. b. m. obchodziła, skradziono rower marki „Kobra”, który znajdował się u jednego z tutejszych obywateli. — W sobotę, 24 lipca b. r. zginął rybakowi Betynie z Janiej Góry. wieczorem z nad jeziora w Niemieckich Łakach rower marki „Dixi”.

* **Sepolno.** (Baczność Osadnicy powiatu sepoleńskiego.) Dnia 6 sierpnia b. r. o godz. 10-jej i pół odbędzie się w Sepolnie walne zebranie osadników całego powiatu. Ponieważ odbędą się nowe wybory do Zarządu oraz będą poruszane inne ważne sprawy, winni wszyscy osadnicy w swoim interesie, gromadnie wziąć udział w zebraniu.

Na zebraniu będzie obecny delegat Zarządu Głównego, który wygłosi referat i udzieli szeregu ważnych informacji.

* **Kurcze**, pow. chojnicki. (Wyrodna matka.) Znalaziono tu w ogrodzie chałupnika, p. Teofila Kasprzykowskiego podzruczone dziecko w wieku około 3 dni. Wyrodną matką, jak stwierdzono, jest Bronisława Walkowska, niezameżna, zamieszkała w Będziemierowicach.

* **Przymuszewo**, pow. chojnicki. (Napađnięta przez pszczoły). Okropnie pokąsana przez pszczoły została 11-letnia szwagierka tutejszego nauczyciela, p. Gierszewskiego. Dziewczkę z ciekawości zbliżyło się do pasieki i przewróciło przez nieostrożność kilka ulów. Wtedy pszczoły rozjadrzone rzuciły się na dziewczynkę, która ratowała się ucieczką i pokąsała ją tak dalece, że biedaczka spuchła do niepoznania. Tylko szybkiej pomocy zawdzięczać należy uratowanie dziewczęcia od niechybnej śmierci.

* **Wejherowo.** (Budowa kościoła.) Prace około budowy kościoła farnego rozpocz. się dzięki usilnym staraniom dozoru kościelnego i reprezentacji z ks. proboszczem Roszczynialskim na czele. Dzięki jego staraniom uzyskała parafia od gminy kościelnej w Okywywie pożyczkę 100 tysięcy złotych, zaco parafia tamtejszej i jej proboszczowi ks. Przewoskiemu należy się szczere uznanie. Oksywiacy, odwiedzający tak często w pielgrzymkach Kalwarię naszą, pragnęli się przyczynić do powstania godnego świętego miejsca kościoła. Cześć im za to!

* **Gdynia.** (O urząd rybacki w Wejherowie). Wśród okolicznej ludności, zwłaszcza rybackiej panuje wielkie oburzenie na działalność urzędu rybackiego w Wejherowie, który z powodu ograniczenia dni i godzin urzędowania powoduje wielkie skupienie interesantów-rybaków, narażonych na stratę czasu i koszty, wyczekiwania często bezskuteczne. Rybacy są również narażeni na koszty kolejowe, przyczem komunikacja kolejowa do Wejherowa dla ludności rybackiej, rozrzuconej na całem wybrzeżu, nie jest dogodna. Toteż wyłonił się projekt przeniesienia urzędu rybackiego do Gdyni, dokąd wszyscy rybacy mogą dojechać swoimi łodziami.

Ostatnie wiadomości.

Ustąpienie Wojewody.

Wojewoda wołyński p. Dębski ustąpi prawdopodobnie w najbliższym czasie ze swego stanowiska. Następca jego ma być Władysław Mech, były szef departamentu w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej i były tymczasowy wojewoda łódzki.

Zaprzeczenie.

Z kół zbliżonych do prezydium rady ministrów zaprzeczają pogłoskom o zamierzonej dymisji wojewody pomorskiego dr. Wachowiaka.

Dalsza redukcja.

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, w związku z reorganizacją centrali dokonana będzie dalsza redukcja, przyczem przewidywane jest zredukowanie 40 urzędników. Pierwsze redukcje dokonane przy ministerjum, nie wpłynęły ujemnie na załatwienie spraw Min. Spraw Wewn.

Narady kolejowe polsko-bolszewickie w Poznaniu.

W gmachu dyrekcji kolejowej w Poznaniu rozpoczęła się wczoraj o godz. 11-jej przed południem konferencja przedstawicieli kolei polskich z delegatami sowieckich kolei państwowych. Konferencja potrwa kilka dni.

Następca Dzierżyńskiego.

Sowiecka Ajen. Telegraficzna donosi z Moskwy: Na stanowisko przewodniczącego Państwowego Urzędu Politycznego (G. P. U.) został mianowany przez Centralny Komitet Wykonawczy Mienżyński, dotychczasowy zastępca Dzierżyńskiego.

Kurs dolara.

Dolar nieurzędowo w Warszawie 9,09, tendencja utrzymana.

Dział gospodarczy.

JARMARKI NA POMORZU I CZĘŚCI POZNAŃSK. W województwie pomorskiem:

11 sierpnia:

Kartuzy: świński.

Konarzyny, pow. Chojnice: kramarski, bydłęcy, koński

Rybno, pow. Lubawa: kramarski, koński, bydłęcy.

Śliwice, pow. Tuchola: bydłęcy, koński.

Stara Kiszewa, pow. Kościerzyna: świński.

12 sierpnia:

Łasin, p. Grudziądz: bydłęcy, koński.

17 sierpnia:

Jabłonowo, obszar dworski, pow. Brodnica: kramarski, bydłęcy, koński.

Stara Kiszewa, pow. Kościerzyna: bydłęcy, koński, kramarski.

17 sierpnia:

Sierakowice pow. Kartuzy: bydłęcy, koński, świński.

Stara Kiszewa, pow. Kościerzyna: bydłęcy, koński, kramarski.

18 sierpnia:

Kurzętnik, pow. Lubawa: bydłęcy, koński, kramarski.

19 sierpnia:

Kamień, pow. Sepolno: bydłęcy, koński.

24 sierpnia:

Nowe, pow. Świecie: bydłęcy, koński.

27 sierpnia:

Grudziądz: bydłęcy, koński.

W województwie poznańskiem:

12 sierpnia:

Solec Kujawski, pow. Bydgoszcz: kramarski, koński, bydłęcy.

17 sierpnia:

Łobzenica, pow. wyrzyski: kramarski, koński, bydłęcy.

Szamocin, pow. Chodzież: bydłęcy, koński (5 dni).

20 sierpnia:

Gąsowa pow. Żnin: kramarski, koński, bydłęcy.

24 sierpnia:

Bnin, pow. Śrem: bydłęcy, koński, świński, kramarski

Mrocza, pow. Wyrzyski: kramarski bydłęcy, koński.

31 sierpnia:

Bydgoszcz: kramarski koński bydłęcy. (4 dni).

Czarnków, pow. Czarnków: bydłęcy, koński.

Gębice, pow. Mogilno: ogólny.

Z I E M I O P Ł O D Y.

Poznań, 2. 8. 26. (Za 100 kg. loco stacja załadowcza.) Żyto nowe 26.50—27.50, żyto stare 27.50—28.50, pszenica 42.00—44.00, jęczmień zimowy 24.00—25.00, owies 28.50—29.50, mąka żytnia 70% z work. stand. 46.50, mąka żytnia 65% z work. stand. 45.50, mąka pszenna 65% 65.00—68.30, otręby żytnie 20.50—21.50.

Koniec części redakcyjnej.

CO I KOGO POLECAMY

Kupujemy zboże wszelkiego rodzaju

szczególnie żyto, jęczmień, gorczycę,
-:- artykuły strączkowe i t. p. -:-

Oddajemy sztuczne nawozy na kredyt

Domeny Pomorskie S. A.
Stary Rynek 22. Toruń Tel. 153 i 165.

Duży portret prawie darmo

rozmiar 35x45 tylko za zł. 6
retuszowany, artystycznie wykonany zdumiewającym podobieństwem, w eleganckim passe-partout wykonany w przeciągu 12 dni. Za portret należy nadesłać 6 złotych.

Adr. Zakład Fotograficzny „ROCOCO”
Warszawa, Zielna Nr. 6. 136

Instrumenty muzyczne:

skrzypce,
mandoliny,
gitary,
gramofony,
harmonje
wielkie przybory i reparacje.
A. Kosidowski, Toruń,
ulica Chelmińska 2.

Tanio! Tanio! Tanio!

Narzędzia rolnicze,

łopaty, widły, lemiesz, odkładnie, łańcuchy, wiadra, wagi, gwoździe, druty, śruby

Tow. Handlowo-Przemysłowe
dawn. C. B. Dietrich i Syn,
Toruń Szeroka 35

Jan Malaskowski, Toruń
ulica Piekary

Pierwszorzędny zakład zegarm.-złotniczy

Zegary — zegarki
-:- Biżuteria -:-
Ślubne obrączki

Wielki wybór! — Ceny niskie!
Obsługa fachowa! — Obsługa fachowa!
— Własna pracownia reparacyjna —

Na sezon letni

poleca w wielkim wyborze
obuwie damskie w różnych kolorach, (cieliste) i lakierki,
Męskie w różnych fasonach (tenisowe) oraz dziecięce.

Jan Lisiński
Toruń, Królowej Jadwigi 5.

Węgiel prima górnośląski

z Koncernu „Progress“ dawn. Cäsar Wollheim

Koks hutniczy „Hubertus” i „Knurów”

polecają po cenach konkurencyjnych i na warunkach bardzo dogodnych

KLEWEI ZBROJSKI TORUŃ
Stary Rynek 25 — Telefon 863

Była kierowniczka pierwszorzędnych firm warszawskich poleca swoją

Pracownie sukien

okryć damskich, kostiumów oraz dziecięcych ubranek.

Wykonanie pierwszorzędne. Ceny bardzo przystępne.

Jednocześnie wyższa szkoła kroju, szycia i modelowania.
— Kończącym patenta. —

J. Augustynowicz, Toruń,
ulica Mostowa 18 — parter.

Kupujemy siano i słomę

w każdej ilości

Badura & Paluszyński,
Toruń, Żeglarska 13. Tel. 586.

Asfaltową papę dachową
Smolę destylowaną
Lepnik asfaltowy
Karbolineum — Asfalt
Smolę drzewną
Portland Cement
Wapno — Gips
Wyroby szamotowe
Posadzki terakotowe

Glazurowane rury i koryta gliniane.
Piecze kaflowe — Płyty glazurowane.
oraz prima węgiel górnośląski i koks hutniczy

polecają

Bracia Pichert T. z o. p.

Fabryka papy — Destylacja smoły —
Materiały budowlane i opałowe
TORUŃ, CHELMŻA,
ul. Przedzamcze 7 ul. Kolejowa 17.
Telefon 15 i 32. Telefon 14.

Na sezon szkolny polecam

ZESZYTY

oraz

przybory szkolne.

Dla odsprzedających rabat.

Ignacy Włoch,

Toruń, Przedzamcze 9 (Strzelnica).

Kupuje każdą ilość

malin i wiśni

Fabryka wódek i likierów
L. Dalkowski i S-ka
Toruń, Strumykowa 5—7 — Tel. 35.

warsztat reparacyjny wszelkiej broni myśliwskiej oraz wypychanie ptaków i zwierząt.

Praca fachowa — Solidne wykonanie — Ceny tanie

Toruń, ul. Kopernika 21.

Darmo portret oprawiony

w ramie wartości 30 złotych

rozmiaru 35x45 może otrzymać każdy. Blizsze szczegóły po nadesłaniu adresu i znaczek poczt. za 16 gr. 137

Adr. WARSZAWA

Plac Napoleona Skrz. poczt. nr. 627.

Centryfugi

rowery i maszyny do szycia

na odpłatę w 10—12 miesięcznych ratach. Wszelkie części zapasowe, dynamo — światło rowerowe, gumy, broń i amunicja oraz żarówki wszelkiego rodzaju poleca

Hurtownia A. Bojanowski, Toruń
Nowy Rynek 26

(Proszę żądać cennik).

(Proszę żądać cennik).

Polecamy na sezon zniwowy:

Żniwiarki i grabie konne

ADOLF KRAUSE & Co.
T. Z O. P.

Tel. 648. TORUŃ-MOKRE Tel. 648.

Warszawska Pracownia

okryć, kostiumów, sukien i bielizny, maszynowe mereżki, plisowanie w deseniach, karbowanie sukien, dekatyzow. materiałów, oraz hafty kurbelotkie

S. Białowas, Toruń

Sukiennicza 8. -:- Tel. 463

KODAK

SKŁAD

aparatów i przyborów fotograficznych

Adam Gałdyński, Drogerja

Szeroka 9

Toruń

Telefon 875

Drogerja, Perfumerja „Sanitas”

Toruń

Oddział: Drogerja Centralna Jabłonowo, właśc. **Konrad Sikora** poleca:

wszelkie artykuły drogeryjne, farby, pokosty, lakiery, pendzle, przybory fotograficzne i t. p.